

הפתרון מציג את הסוגיות העיקריות בהן ניתן לדון ואינו כולל את כל הפתרונות האפשריים.
פתרונות אחרים שהצביעו על הבנת הסוגיות החשבונאיות קיבלו ניקוד בהתאם לניתוח החשבונאי
שהוצג.

שאלה 1 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

על-פי החלטת ממשלת ישראל, המגזר הממשלתי (למעט חברות ממשלתיות וישויות ממשלתיות עסקיות) מחויב מזה מספר שנים ביישום תקני חשבונאות ממשלתיים, ובכלל זה משרדי ממשלה (קרי, ישויות ממשלתיות בודדות) כמו גם ממשלת ישראל בכללותה. תקני החשבונאות הממשלתיים מבוססים על תקני חשבונאות בינלאומיים למגזר הציבורי (IPSAS), והם דומים בהיבטים מסוימים לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים (IFRS), בשינויים המחויבים.

באשר להנחת העסק החי, תקן חשבונאות ממשלתי 1 הצגת דוחות כספיים מציין כי:

"הקביעה האם הנחת העסק החי היא נאותה, רלוונטית בעיקר לישויות בודדות ופחות לממשלה בכללותה [...]."

נדרש:

הסבר את קביעת תקן חשבונאות ממשלתי 1 לעיל וציין מדוע לדעתך ישנה הבחנה כאמור בין ישויות בודדות לבין הממשלה בכללותה.

פתרון:

נדרש דיון בשאלת רלבנטיות הנחת העסק החי בגופים ממשלתיים, תוך הבחנה בין ישות בודדת ובין הממשלה בכללותה.

ככלל, כאשר מדובר בממשלה בכללותה או בגוף ממשלתי, הערכת קיום הנחת העסק החי אינה מבוססת על מבחן יכולת הפירעון המיושם בדרך כלל בישויות עסקיות. זאת על משקל הסתכלות יחסית על אג"ח המדינה כ"חסר סיכון", שהרי דוגמה, ביכולת הממשלה להטיל ריביות או מסים על אזרחיה ובכך לאפשר את המשך קיומה כעסק חי. לדוגמה (לא נדרש בפתרון), בשנת 1998 רוסיה הודיעה כי אין היא יכולה לשלם עוד חובותיה והכריזה על פשיטת רגל, מצב דומה היה בארגנטינה בשנת 2002 ולאחרונה יוון הייתה על סף פשיטת רגל. משכך, הנחת העסק החי רלוונטית יותר לישויות בודדות ופחות לממשלה בכללותה.

שאלה 2 (10 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

חברת עדי בע"מ (להלן – "החברה") הינה חברת החזקות ציבורית. החברה מחזיקה, בין היתר, ב- 100% מהון המניות של חברת יובל בע"מ (להלן – "חברת יובל"), שהינה חברה פרטית, וכן ב- 100% מהון המניות של חברת עומר בע"מ (להלן – "חברת עומר"), שהינה חברה ציבורית, החל ממועד הקמתן.

ביום 31 בדצמבר 2015 העמידה חברת יובל לחברת עומר הלוואה בסך של 100,000 ש"ח, אשר תיפרע בתשלום אחד ביום 31 בדצמבר 2020. ההלוואה נושאת ריבית שנתית בשיעור של 3%, אשר משולמת בתום כל שנה החל מיום 31 בדצמבר 2016. הנח כי שיעור הריבית המקובל בשוק להלוואות דומות במועד העמדת ההלוואה הינו 6%.

נדרש:

כיצד לדעתך על חברת יובל לטפל בהלוואה האמורה בדוחותיה הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015? בסס תשובתך על עקרונות המסגרת המושגית והצג את פקודת היומן שתירשם בספרי חברת יובל במועד מתן ההלוואה.

פתרון:

לשתי החברות אותו בעל שליטה – אי לכך ההלוואה תימדד בספרי החברות לפי שווי ההוגן כאשר ההפרש הנובע מהפער שבין הריבית החוזית לריבית השוק יטופל במישור ההוני, היות ומדובר בעסקה עם הבעלים כבועו כבעלים. הפער האמור יטופל כמשיכת בעלים בחברת יובל וכהשקעת בעלים מקבילה בחברת עומר. יודגש כי משיכת הבעלים האמורה מחברת יובל מתאפשרת על רקע היותה חברה פרטית והדבר עשוי היה להיות בעייתי ביותר אילו הייתה חברת יובל חברה ציבורית.

$$n = 5, FV = 100,000, i = 6\%, pmt = 3,000 \rightarrow PV = 87,362$$

פקודת היומן שתירשם:

	87,362	ח' הלוואה
100,000-87,362 =	12,368	ח' עודפים (משיכת בעלים)
	100,000	ז- מזומן

שאלה 3 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

חברת רכבת ישראל בע"מ (להלן – "החברה") הינה חברה בבעלות מלאה של מדינת ישראל, העוסקת בפיתוח, ניהול והפעלה של רשת מסילות הברזל בארץ.

במסגרת הסכם רב-שנתי שנחתם בין החברה לבין הממשלה (כריבון), ניתנו לחברה בתחילת שנת 2015 שלושת הסובסידיות המתוארות להלן, לצורך כיסוי עלויות שונות של החברה במהלך השנה:

(1) סובסידיה לכיסוי הוצאותיה השוטפות של החברה, בגובה של 100 מיליון ש"ח מתקציב משרד התחבורה.

(2) סובסידיה להסעת חיילים – חיילי צה"ל אינם משלמים עבור נסיעותיהם ברכבת, אלא נסיעותיהם משולמות לחברה על-ידי משרד הביטחון. בתחילת השנה, העביר משרד הביטחון לחברה סך של 60 מיליון ש"ח לצורך כיסוי העלות הצפויה במהלך השנה בגין נסיעות החיילים. בסוף השנה, תערוך החברה התחשבות מול משרד הביטחון, באופן בו במידה ויוותר עודף מהסכום האמור הוא יועבר לשנה העוקבת ויקוזז מהסכום אותו יעביר משרד הביטחון לחברה בשנה זו, ואילו אם עלות נסיעות החיילים ברכבת בשנת 2015 תעלה על 60 מיליון ש"ח, משרד הביטחון יעביר לחברה את יתרת הסכום.

(3) סובסידיה לפיתוח קוים חדשים – משרד התחבורה העביר לחברה סך של 2 מיליארד ש"ח לצורך כיסוי עלויות צפויות בגין הקמה של קווי רכבת ומבני תחנות חדשים, כחלק מתכנית פיתוח רב-שנתית.

נדרש:

כיצד לדעתך על החברה לטפל בדוחותיה הכספיים בכל אחת מן הסובסידיות המתוארות לעיל, במועד ההכרה לראשונה ובתקופות עוקבות, בהתאם למסגרת המושגית והתקינה החשבונאית? במסגרת זו התייחס, בין היתר, לעיתוי ואופן ההכרה בהכנסה בגין כל סובסידיה.

פתרון:

מדובר על מענקים ממשלתיים אשר בתחולת IAS 20.

(1) סובסידיה להוצאות שוטפות – הסובסידיה אינה מלווה בתנאים נוספים ומרגע קבלתה לחברה שיקול דעת בלעדי כיצד ומתי להוציאה ואי לכך הסובסידיה עומדת בהגדרת הכנסה. עם קבלתה החברה תכיר בהכנסה מיידית של 100 מיליון ש"ח ממענק ממשלתי. (* סטודנט שטען כי הסובסידיה היא להוצאות שוטפות בלבד ולכן היא תוכר כהתחייבות אשר תקטן עם קצב הכרה בהוצאות השוטפות קיבל ניקוד מלא (כנגד כל הוצאה שוטפת תוכר הכנסה בגובה ההוצאה אל מול קיטון בהתחייבות עד סך של 100 מ' ש"ח).

(2) סובסידיה להסעת חיילים – משרד הביטחון משלם מראש עבור נסיעות חייליו, בעת קבלת הכסף מהמשרד, תכיר החברה בהכנסה נדחית של 60 מיליון ש"ח אשר תופחת על פני מתן השירות (במהלך השנה, עם נסיעת כל חייל תוכר הכנסה). בהנחה שיוותר עודף (קרי החיילים לא ייסעו בהיקף של 60 מיליון ש"ח) יתרת סעיף ההכנסה הנדחית תעבור לשנה הבאה. בהנחה שעלות נסיעות החיילים תעלה על 60 מיליון ש"ח תוכר הכנסה כנגד סעיף הכנסה לקבל.

(3) סובסידיה לפיתוח קווים – הכסף הועבר לחברה כחלק בתוכנית פיתוח רב שנתי, ניתן לראות בדבר מענק ממשלתי להקמת נכס ולכן יש לטפל בו בהתאם. במועד קבלת המזומן תוכר התחייבות על כל הסכום. במועד הקמת הקווים או התחנות החברה נדרשת בראיית המסגרת המושגית להצגה בנטו – קיזוז ההתחייבות מעלות הנכס. הנכס והמענק יופחתו על פני אורך החיים השימושיים של הנכס.

שאלה 4 (10 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

בעת הנפקת פוליסות ביטוח, מתהוות לרוב לחברות הביטוח המנפיקות את הפוליסות עלויות בגין עמלות לסוכנים כמו גם עלויות חיתום פנימיות. בהתאם להוראות המפקח על הביטוח, חברות הביטוח נדרשות להוון את עלויות אלו כנכס "הוצאות רכישה נדחות" (DAC) במועד הנפקת פוליסת הביטוח.

להלן ביאור נבחר מתוך הדוחות הכספיים של חברת מגדל אחזקות ביטוח ופיננסיים בע"מ (להלן – "החברה") ליום 31 בדצמבר 2014, בדבר הטיפול החשבונאי העוקב בהוצאות הרכישה הנדחות:

ה) הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים

(1) הוצאות הרכישה הנדחות (להלן - "ה-DAC") בגין פוליסות ביטוח חיים כוללות עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. ה-DAC מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-15 שנה. ה-DAC המתייחס לפוליסות שבוטלו, נמחק במועד הביטול.

נדרש:

חוזה דעתך לגבי הטיפול החשבונאי אשר מיישמת החברה בנוגע להוצאות רכישה נדחות, כפי שנדרש על-ידי הוראות הפיקוח על הביטוח, בהתבסס על עקרונות המסגרת המושגית.

פתרון:

ראשית, נדרש דיון האם הוצאות הרכישה הנדחות עולות להגדרת נכס על פי המסגרת המושגית – בהנחה שהמבוטח רשאי לנטוש בכל שלב, הרי שלישות אין לכאורה שליטה על המשאב והגדרת נכס לא מתקיימת. כמו כן, נדרש דיון בקשר עם תקרת ההפחתה – נראה כי תקרה זו מעדיפה את עיקרון הזהירות אך עשויה לפגוע בעקרון הקבלת הכנסות להוצאות, שכן תקופת פוליסת ביטוח חיים יכולה להיות ארוכה מ-15 שנה.

שאלה 5 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

בהתאם לכללי הדיווח הכספי הבינלאומיים (IFRS), כאשר חברה רוכשת משיגה שליטה על חברה נרכשת, על החברה הרוכשת להציג בדוח על המצב הכספי המאוחד 100% מהנכסים וההתחייבויות של החברה הנרכשת, וכן להציג במסגרת ההון, בנפרד מההון המיוחס לחברה האם, את הזכויות שאינן מקנות שליטה (ככל שקיימות). הזכויות שאינן מקנות שליטה מוגדרות כהון בחברה הבת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם.

חברת ביתא בע"מ (להלן – "חברת ביתא") הינה חברה ציבורית המוחזקת על-ידי מר סאמפי וחברת אלפא בע"מ (להלן – "החברה") בשיעור של 20% ו-80%, בהתאמה, החל ממועד הקמתה (הנח כי לחברה אין החזקות נוספות). נכון ליום 31 בדצמבר 2015 בכוונת החברה למשוך את מלוא יתרת העודפים של חברת ביתא כדיבידנד. עם זאת, דירקטוריון חברת ביתא הכריז על חלוקת דיבידנד כאמור רק ביום 28 בפברואר 2016.

הנח כי החברות מפרסמות את דוחותיהן הכספיים לשנת 2015 ביום 31 במרץ 2016.

נדרש:

כיצד לדעתך על החברה לסווג בדוחותיה הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015 את הזכויות שאינן מקנות שליטה? התבסס בתשובתך על עקרונות המסגרת המושגית והתקינה החשבונאית.

פתרון:

זכויות המיעוט מוצגות בדוחות המאוחדים של החברה כסעיף נפרד במסגרת ההון. ברגע קבלת החלטה על-ידי החברה בדבר חלוקת יתרת העודפים של החברה הבת כדיבידנד, הרי שיש צפי לתשלום מזומן לצדדים שלישיים (המיעוט). עם זאת, אין להכיר בהתחייבות בגין התשלום האמור עד למועד ההכרזה על הדיבידנד בפועל על-ידי דירקטוריון החברה הבת, מתוך תפיסה כי עד למועד זה לחברה הבת (או לחברה) יש יכולת לחזור בה מהחלטה (קרי, המחויבות נוצרת רק במועד ההכרזה). לאור האמור, זכויות המיעוט יוצגו בדוחות המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2015 כהון. בעת ההכרזה על הדיבידנד, תוכר בדוחות המאוחדים התחייבות לתשלום כנגד קיטון בזכויות המיעוט, לפי חלקו כדיבידנד. כלומר, האירוע מהעבר הינו ההכרזה על ידי החברה הבת בלבד, ללא קשר שהרווחים הופקו לפני כן.

שאלה 6 (10 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

חברת קני בע"מ (להלן – "החברה") הינה חברה ציבורית המחזיקה בקניון במרכז הארץ, המסווג בספריה כנדל"ן להשקעה אשר נמדד לפי מודל השווי ההוגן, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 40 נדל"ן להשקעה.

ביום 1 בינואר 2015 התקשרה החברה עם חברת אפי בע"מ (להלן – "חברת אפי"), שבבעלותה רשת אופנה מוכרת, בחוזה להשכרת שטח של 1,000 מ"ר בקניון שבבעלות החברה, לצורך הקמת והפעלת חנות הדגל של חברת אפי.

על מנת להתאים את השטח המושכר לצרכי חברת אפי נדרשת השקעה בסך של 20 מיליון ש"ח, בגין שיפוץ (תקופת השיפוץ אינה משמעותית). בין הצדדים הוסכם כי חברת אפי תבצע את השיפוץ הנדרש, כאשר החברה תשתתף בהשקעה בסך של 5 מיליון ש"ח ואילו חברת אפי תישא ביתרת עלות השיפוץ. בהתאם לחוזה השכירות, חברת אפי תשכור את השטח האמור לתקופה של 10 שנים תמורת דמי שכירות חודשיים בסך של 50 ש"ח למ"ר (הנח כי דמי השכירות החודשיים המקובלים בשוק לשטח דומה, ללא השתתפות החברה בביצוע התאמות או שיפוץ, הינם 40 ש"ח למ"ר).

לצורך הערכת שווי הקניון ליום 31 בדצמבר 2015, הזמינה החברה הערכות שווי משני מעריכי שווי חיצוניים ובתלי תלויים. מעריך שווי א' הביא בחשבון במסגרת הערכת השווי דמי שכירות בסך של 50 ש"ח למ"ר עבור השטח המושכר לחברת אפי וקבע כי שווי ההוגן של הקניון ליום 31 בדצמבר 2015 הינו 10,000,000 ש"ח. מנגד, מעריך שווי ב' הביא בחשבון בהערכת השווי דמי שכירות בסך של 40 ש"ח למ"ר עבור שטח זה וקבע כי שווי ההוגן של הקניון לאותו המועד הינו 8,000,000 ש"ח.

נדרש:

מי מבין מעריכי השווי לעיל צודק לדעתך? התבסס בתשובתך על עקרונות המסגרת המושגית והתקינה החשבונאית.

פתרון:

נדרש דיון בסוגיה האם עלות ההשקעה בשיפוץ תילקח בחשבון במסגרת הערכת השווי של הנכס או שמא היא נפרדת ממנו. לשם כך יש לדון בשיפור אשר נעשה; מחד ניתן לראות כי מחיר השכירות ביחס לשטחים אחרים עלה ויש להניח כי אם השוכר יחזור בו מן ההסכם, דמי השכירות הראויים למ"ר של השטח המשוּפֵץ יישארו על סך 50 ש"ח למ"ר. מאידך, אם ההתאמות שנעשו הינם לפי דרישתו של השוכר הספציפי ומשרתות אותו בלבד ניתן לטעון כי לא נעשה שיפור משמעותי בנכס ובהיעדר שוכר זה לא יהיה ניתן להשכיר את השטח מעל לדמי השכירות שהיו נגבים עד כה. במצב דברים זה יש לראות בשיפוץ מעין תמריץ לשוכר אשר יוכר כנכס מיצוע ויפחת לאורך תקופת השכירות.

בהתאם להנחה א' – מעריך שווי א' צודק.

בהתאם להנחה ב' – מעריך שווי ב' צודק.

כל תשובה מנומקת אשר הניחה הנחות סבירות בהתאם לאמור לעיל זיכתה את הסטודנט במלוא הנקודות.

שאלה 7 (10 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

לאחרונה פרסמה הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) את תקן דיווח כספי בינלאומי 16 *חכירות* (להלן – "*התקן*"), שהינו תקן חדש בנושא חכירות אשר צפוי להיכנס לתוקף מחייב החל מיום 1 בינואר 2019 ולהחליף את תקן חשבונאות בינלאומי 17 *חכירות* (IAS 17).

התקן צפוי לחולל מהפכה בקשר עם הטיפול החשבונאי בחכירות בכלל, ובפרט בהתייחס לטיפול החשבונאי בחכירות תפעוליות מצד החוכר, בכך שהוא "מעלה" את כל החכירות על גבי הדוח על המצב הכספי בדרך של הכרה בנכס בגין זכות השימוש בנכס נשוא החכירה מחד, ובהתחייבות בגין החכירה מאידך. טיפול זה שונה מהטיפול החשבונאי המיושם תחת IAS 17 לגבי חכירות תפעוליות (הכרה בהכנסות או הוצאות שכירות לרוב על-בסיס קו ישר, ללא מתן ביטוי לחכירה בדוח על המצב הכספי).

כחריג לעיקרון דלעיל, התקן מאפשר לחוכרים בחירת מדיניות חשבונאית לגבי חכירות לטווח-קצר (עד 12 חודשים) בין טיפול לפי התקן החדש, כמתואר לעיל, לבין טיפול הדומה לטיפול המיושם כיום תחת IAS 17 לגבי חכירות תפעוליות.

נדרש:

חוזה דעתך באשר לחריג הקיים תחת התקן כאמור לעיל, בהתבסס על עקרונות המסגרת המושגית.

פתרון:

עיקר הדיון מתייחס לכך שהתקן מאפשר לחברות לבחור, כבחירת מדיניות חשבונאית, האם להחיל את הוראות התקן גם לגבי חכירות קצרות טווח או לטפל בהן באופן חוץ מאזני; במסגרת זו יש לציין כי הקלה/בחירה זו ניתנת משיקולי עלות-תועלת, אך היא עשויה לפגוע במידה מסוימת בעיקרון ההשוואתיות ובעיקרון ההצגה המהימנה.

שאלה 8 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

חברת החשמל לישראל בע"מ (להלן – "החברה") הינה חברה ממשלתית בבעלות מלאה של מדינת ישראל, המהווה מונופול בשירותי ייצור, הולכה וחלוקה של חשמל. רשות החשמל, אשר הינה הרגולטור בתחום החשמל במדינת ישראל קובעת, בין היתר, את תעריף החשמל אשר ייגבה מלקוחותיה של החברה.

להלן ציטוטים מתוך הדוחות הכספיים של החברה ליום 30 בספטמבר 2015:

"לפי כללי הדיווח הכספי של החברה [...], יישמה החברה טיפול חשבונאי ביחס לעיתוי זקיפת הוצאות והכנסות לרווח והפסד במטרה לשקף וליצור הקבלה נאותה בין ההוצאות לבין ההכנסות שייוצרו לחברה לפי מועדי ההכרה בהן בתעריף החשמל, וזאת על-ידי יצירת חשבונות פיקוח נדחים.

הטיפול החשבונאי מיושם כאשר מתקיימים כל שלושת התנאים המפורטים להלן:

- (1) פיקוח על התעריפים – תעריפים בגין שירותים או מוצרים המצויים תחת פיקוח, נקבעים על ידי מפקח שהינו צד שלישי בלתי תלוי, או על ידי ועדה שקיבלה ייפוי כוח, או כפופים לאישורם וזאת בהתאם לחוק או חוזה הקובע תעריפים לחיוב הצרכנים.
- (2) כיסוי ספציפי של עלויות – התעריפים שבפיקוח נבנים כך שיכסו את העלויות הספציפיות (כולל תשואה נדרשת להון) בקשר לאספקת השירות או המוצר שבפיקוח.
- (3) תחרות ואפשרות גבייה מלקוחות – לאור הביקוש למוצר או לשירות שבפיקוח ורמת התחרות הישירה והעקיפה, סביר להניח כי תעריפים שנקבעו כך שיכסו את העלויות, ניתנים לחיוב ולגבייה מהצרכנים.

[...]

חברה העומדת בתנאים המפורטים לעיל, תיצור חשבונות פיקוח נדחים כאשר [...] קיימת הוצאה שהחברה עמדה בה בעבר וטרם התקבלה בתעריף [...]."

לצורך המחשה, הנח כי הוצאותיה של החברה בגין ייצור ואספקת חשמל הן 80 מיליון ש"ח בכל שנה, כאשר ביום 1 במרץ 2015 התהוותה לחברה עלות חד-פעמית ובלתי צפויה בסך של 40 מיליון ש"ח. כמו כן, הנח כי תעריף החשמל מתעדכן מידי 1 בינואר בכל שנה באופן בו רווחיות החברה נשמרת אפסית, ועל כן ההוצאה החד-פעמית תקבל ביטוי בתעריף החשמל רק במהלך שנת 2016 (קרי, במהלך שנת 2015 תעריף החשמל מגלם הוצאות בסך של 80 מיליון ש"ח בלבד ואילו בשנת 2016 תעריף החשמל יעודכן בכדי לגלם הוצאות בסך של 120 מיליון ש"ח). לאור האמור לעיל, ביום 31 במרץ 2015 תיצור החברה נכס פיקוח (חלף הכרה בהוצאה) בסך של 40 מיליון ש"ח, אשר יופחת בתקופה שבה עלות זו תקבל ביטוי בתעריף החשמל, כלומר בשנת 2016.

נדרש:

חוזה דעתך באשר לנכסי הפיקוח שיוצרת החברה, כאמור לעיל, בהתבסס על עקרונות המסגרת המושגית.

פתרון:

נדרש דיון בהגדרת נכס ובעיקרון הקבלת הכנסות להוצאות. נכסי פיקוח מוכרים בדוחות הכספיים של חברת החשמל בהתאם לכללי הדיווח המיוחדים החלים עליה ומכוח הוראות רגולטוריות. נכסים אלו אינם עולים בקנה אחד עם הגדרת נכס ועקרונות המסגרת המושגית, אך הם יוצרים הקבלה נאותה יותר בין הכנסות לבין הוצאות. לאור העובדה שחברת החשמל איננה שולטת בלקוחותיה (החברה אמנם מהווה מונופול ולכן סביר כי אין חלופה אלטרנטיבית למקור הצריכה, אך עדיין הצרכן יכול להקטין ולצמצם את צריכתו), הרי שקריטריון השליטה כתנאי הכרחי לקיומו של נכס במסגרת המושגית, לא מתקיים, למרות התיקון בהקבלת הכנסות והוצאות. להמחשה, אם לחברה התהוותה כיום עלות שתושב לחברה רק בעתיד באמצעות תעריף חשמל גבוה יותר (כפי שתקבע רשות החשמל, כרגולטור הרלוונטי), אזי עלות זו תהווה כנכס (על אף הבעייתיות המתוארת), אשר יופחת לרווח והפסד בתקופה העתידית שבה עלות זו תקבל ביטוי בתעריף (ותוכר למעשה כהכנסה).

שאלה 9 (10 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

חברת השדה בע"מ (להלן – "החברה") הינה חברה ציבורית אשר הוקמה ביום 1 בינואר 2010, העוסקת בתחום הקמעונאות בישראל. לחברה 100 סניפים בפריסה ארצית, אותם היא חוכרת בחכירה תפעולית מחברת שחק בע"מ (להלן – "חברת שחק"). בהתאם להסכם החכירה, על החברה לשלם לחברת שחק דמי שכירות שנתיים בסך של 45 מיליון ש"ח עבור חכירת כל הסניפים.

במהלך שנת 2013 נקלעה החברה לקשיי נזילות. במטרה לשמר את יחסיה העסקיים עם החברה, הסכימה חברת שחק, לפני משורת הדין, להקפיא באופן זמני את חובה של החברה בגין חכירת הסניפים, שהסתכם לסכום משמעותי, עד ליום 1 בינואר 2016 (ללא ריבית ו/או הצמדה).

לקראת תום שנת 2014, בשל התחרות הגוברת בענף הקמעונאות, החל מר לוי, בעל המניות היחיד בחברה, לבחון את האפשרות לממש את מלוא מניות החברה המוחזקות על-ידו. בהמשך לכך, ביום 1 בינואר 2015 מכר מר לוי 100% מהון המניות של החברה לחברת שחק, תמורת 1 מיליארד ש"ח. במועד הרכישה הסתכם הערך בספרים של הנכסים וההתחייבויות המזוהים של החברה ב – 950 מיליון ש"ח, והוא תאם את ערכם בספרים.

הנח כי למועד הרכישה יתרת החוב הכוללת של החברה כלפי חברת שחק בגין חכירת הסניפים הינה 130 מיליון ש"ח.

נדרש:

כיצד לדעתך על חברת שחק לטפל בדוחותיה המאוחדים ברכישת מניות החברה ביום 1 בינואר 2015 לאור האמור לעיל? התבסס בתשובתך על עקרונות המסגרת המושגית והתקינה החשבונאית הרלוונטית.

פתרון:

נדרש דיון בקשר עם העדפת המהות הכלכלית על פני הצורה המשפטית. במקרה המתואר, מדובר בסילוק יחסים קודמים במסגרת צירוף עסקים, אשר נדון ב-IFRS 3. במצב זה יש להתייחס לעסקת הרכישה כעסקה דו שלבית; ראשית החברה משלמת לחברת שחק את חובה על סך 130 מיליון ש"ח ולאחר מכן חברת שחק רוכשת את החברה בתמורה לסך של 1,130 מיליון ש"ח. במילים אחרות, התמורה הכלכלית שחברת שחק מוכנה לשלם עבור הונה של החברה הינו סכום 1,130 מיליון ש"ח (הכוללים את סילוק החוב) ולכן זוהי תמורת הרכישה שעל חברת שחק להכיר בדוחותיה הכספיים בגין רכישת החברה.

שאלה 10 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

חברת גזית גלוב בע"מ (להלן – "גזית גלוב") מחזיקה ב – 84.7% מהון מניות של חברת גזית גלוב ישראל בע"מ (להלן – "גזית ישראל"). גזית ישראל מחזיקה ב – 84.9% מהון המניות של חברת קבוצת א.דורי בע"מ (להלן – "החברה"), אשר מחזיקה ב – 59.7% מהון המניות של חברת א.דורי בנייה בע"מ (להלן – "דורי בנייה"). הנח כי בכל אחת מן החברות בשרשרת ההחזקות המתוארת מתקיימת שליטה בחברה המוחזקת על-ידה, בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 10 *דוחות כספיים מאוחדים*.

ביום 28 בספטמבר 2014, התקשרה החברה בעסקה עם גזית ישראל במסגרתה, בין היתר, העבירה גזית ישראל לחברה את הזכויות וההתחייבויות בגין קווי אשראי והלוואות בעלים שהעמידה לדורי בנייה (בסך כולל של 250 מיליון ש"ח), בתמורה לשטר הון צמית שהנפיקה החברה לגזית ישראל.

להלן עיקרי תנאי שטר ההון הצמית שהנפיקה החברה:

- סכום קרן שטר ההון הינו צמית ויפרע אך ורק בעת פירוק החברה;
- קרן שטר ההון תישא ריבית שנתית בשיעור של ריבית הפריים בתוספת 2%, אשר תיזכר לזכות גזית ישראל ותשולם במועד פירעון קרן שטר ההון (קרן שטר ההון והריבית בגינה אינן צמודות);
- על אף האמור, ככל שהחברה תחליט על חלוקת דיבידנד, אזי כתנאי מקדמי לחלוקת הדיבידנד, תשלם החברה לגזית ישראל את הריבית שנצברה עד לאותו מועד;
- עד מחצית מסכום קרן שטר ההון (ללא הריבית שנצברה בגינו, קרי, 125 מיליון ש"ח) יהיה ניתן להמרה לשיעורין מעת לעת, החל מחלוף 6 חודשים ממועד הנפקת שטר ההון, לפי שיקול דעתה של גזית ישראל, למניות החברה לפי מחיר של 1.3 ש"ח למניה;
- על אף האמור, שטר ההון לא יהא ניתן להמרה למניות החברה כאמור, אם ההמרה למניות החברה תביא לכך ששיעור החזקות הציבור (בהתחשב בהמרה) יפחת מ-15% או משיעור מזערי אחר.

נדרש:

כיצד לדעתך על החברה לסווג את שטר ההון הצמית בדוחותיה הכספיים ליום 30 בספטמבר 2014? התבסס בתשובתך על עקרונות המסגרת המושגית והתקינה החשבונאית.

פתרון:

עיקר הדיון דרש ניתוח שטר ההון לפי הגדרת התחייבות תוך ניתוח כל אחד ממאפייני שטר ההון. החברה אמנם קיבלה מחברת האם שלה הלוואה, אך המהות הכלכלית קודמת לצורה המשפטית. ההלוואה נפרעת רק בעת פירוק, הריבית עליה תשולם במועד הפירעון והיא ניתנת להמרה למניות החברה. בשל העובדה כי לחברה אפשרות להימנע מהוצאת מזומנים (אלא רק בפירוק בדומה למניות) ניתן להסיק כי ההלוואה איננה בגדר התחייבות ולכן מדובר במכשיר הוני.